RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

PIERWSZY POLSKI TYGODNIK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU BRANŻY ŻELAZA, MASZYN, METALI, MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ BRANŻ POKREWNYCH

DWA BEZPŁATNE DODATKI „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA“ ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE“

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 3½ zł. Dla Gdańska 3½ guld. a Niemiec 3½ mk. Dla Ameryki 1 dol. kwart.

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 100 zł, ½ str. 60 zł, ¼ str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. W Gdańsku te same ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagr. oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specj. obowiązuje inna taryfa.

Redakcja i Administracja
Poznań, Wielka 10 · Tel. 2277

Wyłączne zastępstwo na Gdańsk: Biuro ogłoszeń „Devera“ Gdańsk, Kohlenmarkt 10

Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu.

Na wypadek zwłoki lub skargi sądowej, wszelkie rabaty upadają.

KONTO CZEKOWE P. K. O. W POZNANIU NR. 202-796

Nr. 24. Poznań, 18 czerwca 1926 Rok VI.

TREŚĆ NR. 24:

Polski przemysł hutniczy.

Rzut oka na stan i położenie polskiego przemysłu hutniczego w I. kwartale r. b. — Obecna sytuacja.

Styczeń i luty r. b. były to miesiące ciężkie dla naszego przemysłu hutniczego. Szczególniej w styczniu, jak o tem zresztą swego czasu rewelowaliśmy, położenie było niezmiernie przykre i zmusiło huty do zajęcia stanowczej postawy i wystąpienia energicznego o uzyskanie możliwie największych zamówień rządowych. Zabiegi hutnictwa nie były wówczas bezowocnemi, gdyż rząd powiększył zamówienia kolejowe w hutach na sumę 25.000 tonn szyn kolejowych z dostawą odpowiedniej ilości akcesorji.

W połączeniu z wpływem innych zleceń poza zamówieniami Ministerstwa Kolei w ciągu lutego odczuć dało się pewne odprężenie w porównaniu do stycznia, natomiast w marcu, stan uległ dalszemu polepszeniu. Napływ zamówień do syndykatu wzrósł, a chociaż był on i nadal bardzo niedostateczny, nie przekraczał bowiem 25 proc. ilości potrzebnej dla normalnego uruchomienia hut, przyniósł jednakże z sobą jak wspominamy już pewną ulgę w nader krytycznem uprzednio położeniu.

Eksploatacja, względnie produkcja hutnictwa w styczniu i lutym przedstawiała się następująco: w stosunku do grudnia 1925 r. wydobycie rudy żel. w styczniu i lutym poprawiło się przeciętnie o około 30 proc. i wynosiło w styczniu 17.348, w lutym 16.787 tonn. Wzrost ten przypada głównie na okręg częstochowski.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wywóz rudy żelaznej z Polski wyniósł w styczniu 5.405 tonn, w lutym zaś tylko 286 tonn. Powodem spadku wywozu w lutym było z jednej strony częściowe unieruchomienie wielkich pieców na Górnym Śląsku niemieckim, z drugiej natomiast, zakup naszej rudy przez huty polskiego Górnego Śląska. Wydobycie rudy w okręgu radomskim zwiększyło się również i to stosunkowo znaczniej niż w okręgu częstochowskim. — Ogólna wytwórczość hut żelaznych wynosiła w stosunku 28.072 tonn, w lutym 31.305 tonn.

Produkcja polskiego przemysłu hutniczego w marcu w porównaniu z poprzednim miesiącem wykazuje dalszy postęp po przebytej stagnacji.

W województwie kieleckiem zatrudnionych było w hutnictwie w marcu 12.107 robotników (12.203 rob. w lutym), i wyprodukowano 6570 tonn surówki, (5866 tonn w lutym), 22.353 tonn stali odlewniczej (16.585 tonn w lutym) i 14.945 tonn produktów walcowniczych (10.842).

W województwie krakowskiem wzrosła w tym czasie produkcja stali odlewniczej z 532 na 610 tonn, produkcja wyrobów walcowniczych z 455 na 691 tonn, liczba zatrudnionych robotników podniosła się z 172 na 186.

W województwie polskiego Śląska wytwórczość hutnictwa w marcu w porównaniu z uprzednim miesiącem wykazuje również pewien wzrost: Kopalnie rudy dostarczyły 425 tonn rudy; wyprodukowano 24.133 tonn surówki (wobec 19.525 tonn w lutym), 911 tonn żelaza odlewniczego, 605 tonn stali odlewniczej, 31.501 tonn żelaza i stali zlewnej, 3.151 tonn półfabrykatów walcowniczych na zbyt, 26.671 tonn gotowych wyrobów walcowniczych i 7.668 tonn gotowych fabrykatów zakładów wykończalni. Załogę robotniczą zatrudnioną w końcu marca w hutnictwie śląskiem podzielić należy na: 836 przy wielkich piecach, 851 w wielkich odlewniach że-

laza i stali, 7613 w walcowniach stali, 6.976 w wykończalniach 4.334 w pobocznych i uzupełniających zakładach złączonych z hutnictwem. Ogólnie zatrudnionych było w marcu w hutnictwie i kopalnictwie rudy na Śląsku 20.649 robotników.

Rozważając obecny, najświeższej doby stan hutnictwa górnośląskiego podkreślić należy, że n. p. Huta Bismarka, wytwarzająca w specjalności rury wszelkiego rodzaju i rozmiarów, posiadając zamówień na kilka miesięcy, jest czasowo najlepiej zatrudnionym zakładem tutejszego wielkiego przemysłu. Poza zamówieniami dla polskiego i rumuńskiego przemysłu naftowego, wymieniona huta ma do wykonania zlecenie dla Brazylji, Holenderskich Indji i innych krajów. Mniej pomyślnym jest stan zatrudnienia dalszych oddziałów Huty Bismarcka, szczególniej w zakładach stali szlachetnej i wyrobu blachy. W Hucie Falka z 3 wielkich pieców uruchomione są tylko 2. Załoga hut Bismarcka i Falka wynosi obecnie około 6000 robotników. Dalsza redukcja personelu technicznego nie jest narazie przewidzianą.

Na wspomniane polepszenie zatrudnienia w Hucie Bismarcka wpłynął fakt przystąpienia zakładów tych do europejskiego kartelu rurowego, z czego firma odniosła widoczne korzyści. To też inne huty, wytwarzające rury, wykazują również dążenie przystąpienia do tego kartelu, choć nasuwa się tu ta trudność, że wstąpić musiałyby jedynie jako zespolona jednostka polska. W tym kierunku niezbędne byłoby porozumienie się wszystkich zainteresowanych, co oczywiście napotyka na poważniejsze przeszkody nie tylko natury organizacyjnej.

W hutach województwa kieleckiego, które wytwarzają głównie żelazo handlowe, przeciętna miesięczna produkcja przewyższa obecnie wytwórczość w równym czasie (w roku ubiegłym o 16 procent). Huty górnośląskie z ich przeważającą produkcją wytworów walcowniczych, mają w stosunku do roku 1925 zaledwie 80% zleceń.

Polski Syndykat Hut Żelaznych odnośnie zjednoczenia producentów tej gałęzi przemysłowej postąpił znów krok naprzód przez przystągienie do syndykatu Towarzystwa Sosnowieckich Zakładów Rur i Żelaza. Firma ta, ufna w wielkie zlecenia eksportowe, nie była zwolenniczką syndykatu i z przytoczonych przyczyn nie chciała krępować swej wolności. W świeżej pamięci jest jeszcze sprawa udzielenia przez władze kompetentne Zakładom Sosnowieckim zezwolenia na przywóz z zagranicy 2.300 tonn surówki mimo tego, że w hutach województwa śląskiego leżały olbrzymie zapasy tego towaru czekając na zbyt, a co najważniejsza, że surówka polska równej jakości znacznie od zagranicznej była tańszą. Na przystąpienie Sosnowieckich Zakładów do syndykatu wpłynęło, jak tego chcą niektórzy, obniżenie cen przez syndykat, co, zwłaszcza w ostatnim czasie dotyczyło przeważnie rur.

Niewykluczonem jest, że syndykat po zorganizowaniu w swem łonie wszystkich ważniejszych producentów rur, nawiąże niebawem bliższy kontakt i zawrze umowę z niemieckim Związkiem producentów rur. Czy w razie porozumienia między obu zrzeszeniami wchodziłaby w rachubę także wspólna organizacja sprzedaży, tego narazie przewidzieć nie można.

Byłyby to najważniejsze dane co do stanu i położenia naszego hutnictwa. Zaznaczyć nam jeszcze wypada w końcu, co zresztą zrozumiałem jest, że ożywienie się ruchu w przemyśle hutniczym nie można uważać za zbliżający się koniec przesilenia. Jest to raczej czasowo korzystniejsza konjunktura oraz pomyślny w części wynik wdrożonych zabiegów zorganizowanych producentów tej dziedziny w kierunku pozyskania nowych rynków zbytu. O ile zabiegi te w skutkach swych wykażą dalszy zadowalający rezultat, lżejsze już dziś położenie, mogłoby się utrwalić.

L. P-wicz.

Podwyższenie taryf kolejowych.

Okres czasu od maja roku ubiegłego słusznie uchodzi za czas zniżek taryf kolejowych, dyktowanych chęcią wpłynięcia na obniżenie drożyzny i ulżenie przemysłowi i wytwórczości krajowej w ich ciężkiem przesileniu. Zniżek tych dokonywano, niestety, jedynie kosztem budżetu kolejowego, co znowu utrudniało a wprost uniemożliwiało jego zbilansowanie.

Plany zrównoważenia budżetu państwowego b. ministra skarbu Zdziechowskiego przekreśliły te praktyki, a Rada Ministrów uchwałą z dnia 24 kwietnia roku bieżącego postanowiła konkretną redukcję wydatków oraz zwiększenie dochodowości przedsiębiorstw państwowych, polecając odnośnym ministrom przeprowadzenie potrzebnych zarządzeń. Wedle tej uchwały dochody kolei państwowych podwyższono o 50 miljonów złotych, ponad sumę ustaloną w pierwotnym budżecie na rok bieżący.

Aby to osiągnąć, Zarząd Kolei Państwowych postanowił podnieść opłaty wszystkich klas taryfowych o 10 proc. na odległościach do 300 km. a o 5 proc. na odległościach ponad 300 km. Ponadto uchwalono podwyższyć opłaty stacyjne o groszy 5—15 za 100 kg.

Tak obliczone taryfy weszły w życie z dniem 10 czerwca.

Obecnie jednak różniczkowanie schematów taryfowych różni się od poprzednich tem, że nie przerywa się na długości 600 km., ale jest prowadzone dalej. Zwyżka zatem opłat kolejowych przedstawia się w nowej redakcji na ogół następująco:

na odległościach	do	100	km	około	18—20	proc. cen	poprzednie
„	„	300	„	„	12—15	„ „	„
„	„	500	„	„	10—1	„ „	„
„	„	800	„	„	0—5	„ „	„
„	„	1000	„	„	5—0	„ „	„

Jednocześnie wprowadzono cały szereg nowych ulg taryfowych, bardzo korzystnych i pożądanych dla rozwoju naszej wytwórczości przemysłowej i rolnej tak w kraju jako i zagranicą. Odnoszą się one do przewozu zbiorowych przesyłek drobnicowych nawozów sztucznych np. kainitu z Kałusza i Stebnika, azotniaku z Chorzowa, węgla na dalsze odległości, jarzyn i warzyw do okręgów górniczych i hutniczych, drzewa budulcowego do odbudowy domostw, zwłaszcza zniszczonych podczas wojny, wywozu zagranicę żelazomanganu, oleju krezotowego, soli glauberskiej, kwasu solnego i węgla drzewnego. Prócz tego zrównaniu taryfowemu uległ także wywóz drzewa przez Grajewo.

Oceniając wysokość podwyżki taryf kolejowych, przyznać trzeba, że nawet w tej postaci są

opłaty kolejowe u nas bardzo umiarkowane, zwłaszcza gdy je się weźmie pod uwagę w porównaniu do cen hurtowych i do wysokości opłat kolejowych w innych państwach. Otóż kiedy od początku maja do czasu obecnego wskaźnik cen hurtowych podniósł się z 118 na 166 — taryfa kolejowa obecną podwyżką nie powraca nawet do wysokości z przed maja tegoż roku. W porozumieniu zaś z opłatami kolejowemi w innych krajach, jest kolej polska najtańszą w Europie, a już o wiele niższą od taryf krajów sąsiednich, zwłaszcza czechosłowackich i niemieckich. P. W.

Ruda żelazna w Polsce.

Pokłady rudy w Polsce — ilość wydobywanej rudy w Polsce i w wszechświecie. — Niedostateczność dobywanej rudy w Polsce dla potrzeb polskiego przemysłu hutniczego.

Pokłady rudonośne w Polsce dzielimy od najdawniejszych czasów na trzy okręgi — czy zagłębia: okręg częstochowsko — dąbrowski, radomski i tarnogórski. Okręg częstochowsko-dąbrowski obejmuje powiaty: kaliski, wieluński, częstochowski, będziński, olkuski; okręg radomski —powiaty: iłżecki, konecki, opoczyński, radomski, stopnicki; okręg tarnogórski obejmuje: wszystkie kopalnie rudy na Górnym Śląsku.

Ilość wydobytej rudy w Polsce wynosiła

w r. 1922	405 tys. tonn,	przy zajęciu	5.742 robotników,
w r. 1923	454 tys. tonn,	przy zajęciu	6.619 „
w r. 1924	292 tys. tonn,	przy zajęciu	3.382 „
w r. 1925	212 tys. tonn,	przy zajęciu	2.385 „

Wydobycie rudy w roku ubiegłym w porównaniu do ilości wydobytej rudy w roku 1924 zmniejszyło się o 70 000 tonn, zatem o 27.4%. Stosownie do tego zmniejszyła się ilość zajętych robotników. W porównaniu do lat 1922 i 1923 — różnica jest jeszcze większa. Stoi to w ścisłej łączności z ogólnem położeniem gospodarczem w Polsce i zagranicą, ale ma także pewne naturalne źródło. Mianowicie kopalnie okręgu tarnogórskiego są już prawie na wyczerpaniu i eksploatacja staje się nierentowna, ledwo że opłacalna.

Najwydajniejszym tak pod względem ilościowym jak i jakościowym rudy jest okręg częstochowsko-dąbrowski. Zdoła on nietylko zaspokoić potrzeby hut miejscowych, ale ruda z tego okręgu zakupywana bywa — chociaż w niedostatecznej jeszcze ilości także przez huty górnośląskie, a nawet zagraniczne, jakto miało miejsce w roku ubiegłym. Według cyfr z lat ostatnich z ogólnej ilości rudy wydobytej przypada 60% na okręg częstochowsko-dąbrowski, 30% na okręg radomski i 10% na okręg tarnogórski.

Jakościowo najbogatszą jest ruda wieleńska, która prażona zawiera 50—53% żelaza; potem idzie ruda częstochowska z 40—45% żelaza, oraz ruda radomska z 30—38% żelaza.

Jeżeli porównamy ilość wydobytej rudy w Polsce z ilością wydobycia w innych krajach Europy i innych części świata, to przyznać trzeba, że jakkolwiek nie zajmujemy pośledniego miejsca, to pewnie znikomo małą tylko ilość rudy wydobywamy z głębi ziemi.

United States Bureau of Mines, podaje statystykę wydobytej rudy w poszczególnych krajach w roku 1923 — ilość wydobytej rudy przedstawia w tysiącach tonn:

EUROPA:		
Austrja	1.211	
Belgja	117	
Czechosłowacja	675	
Finlandja	1	
Francja	23.428	
Niemcy	4.780	
Węgry (przypuszczalnie)	50	
Grecja	100	
Włochy	341	
Luksemburg	4.098	
Norwegja	389	
Polska	450	
Portugalja	9	
Rumunja	99	
Rosja	493	
Hiszpanja	3.456	
Szwecja	5.588	
Szwajcarja (1922)	47	
Zjedn. Królestwo	11.050	
Jugosławja	245	
		56.624
AMERYKA:		
Kanada (ilość wywozu)	28	
Kuba (ilość wywozu)	685	
Newfoundland (ilość wywozu)	1.200	
Stany Zjednoczone	70.465	
Chile	679	
		73.057
AFRYKA:		
Algier	1.453	
Kongo Bel (1922)	71	
Marokko	397	
Tunis	845	
Południ. Afryka	1	
		2.767
AUSTRALJA:		
Nowa połudn. Walja	181	
Połudn. Australja	391	
		572
AZJA:		
Chiny (ilość wywozu)	1.500	
Korea	243	
Indje Bryt.	817	
Indo-Chiny	2	
Japonja	1	
Stany Malajskie	157	
		2.720
Razem		135.740

Największymi eksporterami rudy żelaznej w Europie są Hiszpanja, Szwecja, Francja, Grecja, a w ostatnich latach znowu Rosja.

Wydobywana w Polsce ruda żelazna nie wystarcza na pokrycie zapotrzebowań hut polskich, zwłaszcza brak nam rud bogatych, które sprowadzamy przeważnie z Rosji, Grecji i Szwecji. Najpoważniejszym dostawcą rosyjskich rud wysokoprocentowych dla hut polskich jest firma Rawag-Grünfeld-S-ka Akc. Charlottenburg, która posiada koncesję na rudy krzyworoskie i jest na rynku prawie że bezkonkurencyjną, także pod względem warunków płatności, jakich udziela.

Prócz rudy wysokoprocentowej, sprowadzały zwłaszcza huty górnośląskie, także pewne ilości rudy niskoprocentowej. Takiego postępowania zarządów hut nie można wytłomaczyć żadnemi nawet wzorami dowodów: toteż rząd słusznie obostrzył cło wwozowe na rudy do 5% żelaza. Wychodzi to naturalnie na dobro naszego przemysłu kopalnianego rud żelaznych, zwłaszcza w okręgach częstochowsko-dąbrowskim i radomskim.

Nasz przemysł metalowy w maju 1926 r.

Na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w dniu 28 maja rb. obecni członkowie Rady, reprezentujący różne ośrodki przemysłu Polski stwierdzili, że stan zatrudnienia w maju w porównaniu z m. marcem naogół pogorszył się. Ilościowo stan zatrudnienia wynosi około 40 procent normalnego zatrudnienia. Liczba robotników, która na 1 stycznia 1926 r. zmniejszyła się do 12 procent w stosunku do liczby robotników na 1 stycznia 1925 r., stale zmniejszała się w ciągu r. 1926, a przytem wiele fabryk pracuje niepełną liczbę dni w tygodniu. W poszczególnych branżach stan zatrudnienia przedstawiał się w sposób niżej przedstawiony.

W wytwórniach taboru kolejowego odczuwało się dalsze pogorszenie; wzmożenie ruchu zależne jest od ustosunkowania się spraw politycznych.

W dziale **budowy maszyn elektrycznych** zamówienia starczą jeszcze na parę miesięcy, lecz nowe zamówienia nie napływają. Nagół w dziale tym brak zamówień na duże objekty, gdyż samorządy i fabryki nie posiadają pieniędzy.

W fabrykach maszyn, wykonujących zamówienia dla cukrowni, stan jest bez zmiany i praca trwa przez cały tydzień. Finansowe warunki tych fabryk są ciężkie, wobec czego pracują one z ilością robotników równą jednej czwartej części normalnej powojennej liczbie robotników. Po skończeniu robót cukrowniczych przewidywane są redukcje czasu pracy i liczby robotników .

Niektóre **fabryki maszyn i narzędzi rolniczych**, odczuwają pewne ożywienie handlowe, — wywołane zbliżającym się sezonem, a także spadkiem kursu złotego. Fabryki, które zwykle przygotowują już w styczniu maszyny na sezon letni i jesienny, w roku bieżącym dopiero teraz przystępują do tej produkcji z braku środków obrotowych na zakup surowców i materjałów niezbędnych. Główną przeszkodą w produkcji maszyn i narzędzi rolniczych są wygórowane ceny na żelazo, których ostatnie znaczne zwyżki nie dały się uwzględnić w kalkulacji, wobec czego maszyny sprzedaje się poniżej kosztów własnych. Eksport maszyn i narzędzi rolniczych w ostatnich czasach zupełnie ustał.

W fabrykach, produkujących **wagi**, sytuacja jest bez zmiany.

W odlewniach warszawskich zapytania są, lecz z powodu niepewnej sytuacji kredytowej, nie wiadomo, jak postępować i czy przyjmować zamówienia do wykonania. Ogólnie biorąc produkcja w odlewniach zmniejsza się.

Odlewnie rur, oddziału radomsko - kieleckiego, mogłyby uzyskać zamówienia, pozwalające pracować pełnym biegiem, gdyż są obecnie w sezonie, lecz nie posiadają środków pieniężnych na opłacenie robocizny, przewozu itp. Odczuwa się zupełny brak kredytu, wobec czego sytuacja jest bardzo ciężka. Składnicy nie mają towaru, lecz nie są w stanie zakupić nowego, naogół wytwórczość stale zmniejsza się. W innych fabrykach tego okręgu wyczuwa się nastrój wyczekujący; fabryki większe mają pewne ożywienie, natomiast mniejsze, które są od kilku miesięcy zamknięte, nie wznawiają pracy.

W fabrykach **mostów i konstrukcyj żelaznych** pod względem zatrudniania było źle, lecz zaczyna się pewne polepszenie z powodu wydawania dawnych zamówień rządowych.

Przedsiębiorstwa **urządzeń zdrowotnych** mają bardzo mały ruch, nawet zapytań o nowe roboty jest mało; obecnie są zajęte wykonywaniem dawniej otrzymanych zamówień.

W fabrykach **platerów** jest dalsze pogorszenie, wobec czego zwalniają one robotników. W dziale masowych wyrobów miedzianych i mosiężnych, zatrudnienie jest bez zmiany, choć zamówień jest mniej, gdyż klijenci żądają długich kredytów wekslowych, których fabryki nie są w stanie udzielać.

Fabryki wyrabiające **druty i gwoździe** stale odczuwają brak zamówień, które nie wystarczają nawet dla tych kilku większych przedsiębiorstw, które jeszcze nie zostały zamknięte.

Stan zatrudnienia w fabrykach okręgu łódzkiego pogorszył się w porównaniu z miesiącem marcem.

Rosja Sowiecka jako rynek zbytu dla maszyn polskich.

W pierwszych latach samoistnienia państwowości naszej oraz gospod. inflacyjnej, kwestja rynku rosyjskiego u nas, z uwagi na polityczne zatargi i najazd bolszewików na Polskę, nie była aktualną. Dopiero od niedawna zabiegi o nawiązanie stałych stosunków gospodarczych między Polską a Rosją weszły na tory realne i sprawa zagadnień oraz potrzeb rynku rosyjskiego stała się tematem ciągłych rozważań we wszystkich naszych poszczególnych działach organizmów produkcyjnych.

I słusznie, bo jeżeli weźmie się pod uwagę, że przemysł polski, przedewszystkiem b. zaboru rosyjskiego, pracował przeważnie dla rynków wschodnich, że jemu doskonale są znane potrzeby i upodobania odbiorców rosyjskich, dalej, że położenie geograficzne Polski daje jej przewagę nad innemi państwami Zachodniej Europy, natenczas stanie się zupełnie zrozumiałem, że powrotne wejście na rynek rosyjski przy odpowiedniem zabezpieczeniu należności z tytułu eksportu, przyniosłoby ulgę życiu gospodarczemu kraju. W zrozumieniu tegoż zagadnienia chwili, sfery nasze rządowe i gospodarcze, nawiązawszy po tamtej stronie celowe pertraktacje, doprowadziły do założenia Izby Handlowej Polsko-Rosyjskiej oraz organizacji eksportowo-importowej jak „Polrus", „Sowpoltorg" itp. odkąd sprawa handlu wymiennego między obu państwami weszła na właściwe tory realizacji.

W dziale maszynowym Rosja, nie pokrywała już przed wojną zapotrzebowania rynku wewnętrznego i kraje dysponujące przemysłem szerszego napięcia i wyższej zdolności produkcyjnej, importowały na pojemny rynek rosyjski bardzo poważne kontyngenty maszyn przemysłowych, rolniczych oraz zapasowych części do maszyn.

Pierwsze miejsce w rzędzie importerów, **podobnie jak dzisiaj,** zajmowały **Niemcy,** które według urzędowych danych statystycznych w roku 1913 wywiozły na rynek rosyjski 121.500 tonn maszyn przemysłowych i rolniczych łącznej wówczas wartości 44.985.000 rubli złotych. Dzisiaj Niemcy, względnie zorganizowany przemysł i handel niemiecki wytrwale i z równą im tylko troskliwością trzymają rękę na pulsie życia gospodarczego Rosji. W miarę możności, istniejących gwarancji i pewności uprawiają oni handel, stwarzają nawet własne, oficjalne placówki swych wielkich zakładów nie zaniedbując niczego, ażeby z chwilą przewidywanej

czy niespodzianej zmiany i pomyślniejszej konjunktury zawładnąć pojemnemi rynkami wschodniemi. W obliczu straconych kolonji, wschodnie rynki rosyjskie, dać mają Niemcom pełne uzupełnienie poniesionych strat na polu ekspansji handlowej na zewnątrz.

Mówiąc o Rosji dzisiejszej, wielce pojemnym, lecz tem mniej narazie jeszcze zuafania wzbudzającym rynku tamtejszym, przytoczymy odnośnie do rozdziału importu maszyn za ubiegłe dwa lata, niektóre szczegóły ciekawych danych, które ogłosiła w swoim biuletynie Sowiecka Misja Handlowa w Berlinie. Zaznaczamy z góry, że dane te nie są zupełnie ścisłe. W biuletynie tym z uwagi na miejsce jego wyjścia najpierw a następnie z przyczyn zupełnie niezrozumianych opuszczono tendencyjnie cyfry odnoszące się do **Polski** i Czechosłowacji. Nie ulega wątpliwości, że kwoty te mimo luźnego z Polską narazie stosunku handlowego są dość poważne, lecz w braku ich zadowolić się musimy przytoczonemi przez oficjalny organ sowiecki danemi, rzucającemi charakterystyczne światło na obecny stan importu maszyn do Rosji.

Jak berlińska Sowiecka Misja Handlowa w sprawozdaniu swem podaje w roku 1924/25 przywieziono do Rosji maszyn i części zapasowych w wartości 57.300.000 rubli złotych. Import ten rozdzielić należy na trzy grupy i to maszyn przemysłowych, rolniczych oraz części zapasowych do najróżniejszych typów.

Maszyny przemysłowe sprowadzano do Rosji z różnych krajów, choć biuletyn jak zaznaczyliśmy niektórych państw nie uwzględnia. Łącznie z tymi krajami import maszyn przemysłowych wynosił w 1923/24 r. — 28.488 tonn, lecz w roku 1924/25 wwóz tychże maszyn cofnął się do 17.514 tonn o wartości 21.311.000 rubli złotych. Według biuletynu import maszyn przemysłowych z poszczególnych państw przedstawiał się następująco:

	Import w 1923/24 w tonach	Import w 1923/24 w tonach	Wartość importu w 1924/25 w tys rubli złotych
Szwecja	18.525	3.613	3.752
Niemcy	6.678	7.932	10.427
Anglja	990	2.728	3.675
Stany Zjednoczone	461	1.591	2.685
Francja	35	121	220
Razem	26.689	15.985	20.759

Wynika z powyższego, że Niemcy import swój maszyn przemysłowych wynoszący w ogólnym wwozie rosyjskim 25,1 procent, podnieść zdołali na **47,4 procent** rok później czyli w 1924/25 r., podczas gdy Szwecja z poważnego stanu 63,4 procent w r. 1923/24 cofnęła się w następnym roku obrachunkowym do 17 procent.

Jeszcze jaskrawszym dowodem owładania przez Niemcy rynku rosyjskiego, to import maszyn rolniczych. których w Rosji szalony jest brak. Wynosił on w 1923/24 r. około 9.901 tonn i podniósł się w r. 1924/25 do rozmiarów czterokrotnych osiągając około 38.996 tonn, wartości 18.743.000 rubli złotych. Import maszyn rolniczych na poszczególne państwa bez uwzględnienia opuszczonych w biuletynie krajów rozdziela się jak następuje:

	Import w 1923/24 w tonach	Import w 1924/25 w tonach	Wartość importu w 1924/25 w tys. rubli złotych
Niemcy	2.990	16.701	6.144
Austrja	8.022	3.739	2.119
Szwecja	286	3.852	4.144
Finlandja	25	486	285
Łotwa	37	205	100
Francja	14	63	129
Razem	6.364	25.046	12.921

W przywozie maszyn rolniczych do Rosji, Niemcy jako główny na rynek rosyjski importer, wywieźli w stosunku do 1923/24 w roku ubiegłym pięciokrotnie większą ilość maszyn rolniczych, osięgając przeszło 50 procent ogólnego importu. W odniesieniu do pokrycia zapotrzebowania maszyn rolniczych z 1923/24 wzrósł import niemiecki z 28,4 na 32,4 procent, Szwecji z 5,5 na 21,3 procent, Finlandji z 0,5 na 1,5 proc., Łotwy z 0,4 na 0,5 proc., Francji z 0,2 na 0,7 proc. Tylko jedyna Austrja, którą Niemcy z rynku wyprzeć zdołali wykazuje znaczne zmniejszenie z 27,2 na 11,2 proc. importu.

Że w dziale maszyn rolniczych w oficjalnym biuletynie Sowieckiej Misji Handlowej w Berlinie pominięto w zestawieniu Polskę, dziwi nas niezmiernie. gdyż w okresie przedwojennym już wychodziło na rynek rosyjski mnóstwo polskich maszyn i narzędzi rolniczych. Zdanie nasze, iż sprawozdanie berlińskiej misji handlowej jest nieścisłe, znajduje w tym wypadku więcej niż potwierdzenie. Trudno bowiem rzeczywiście uwierzyć, ażeby polski przemysł maszyn i narzędzi rolniczych stał tu zupełnie bezczynnie, przyglądając się jak inni jego bezpośrednio sąsiedzki rynek zbytu zalewają swemi wyrobami. Przecież rozwinięty nasz przemysł maszyn i narzędzi rolniczych na terenie byłej Kongresówki od lat najdawniejszych produkcję swoją dostosowywał do wymagań i potrzeb rozległego rynku rosyjskiego, a natomiast rolnik tamtejszy przywykły był do uprawiania roli narzędziami polskiego typu. Dzisiaj zaś, wysoko postawiony przemysł ten byłego zaboru pruskiego w uzupełnieniu dalszem dać może konstruktywnie i jakościowo równie doskonałe wyroby jak Niemcy. Widocznie ci ostatni umieli wyzyskać i ugruntować podstawy handlu z ekonomicznie niepewną Rosją, podczas gdy u nas zawsze ważniejsze sprawy odsuwają od nas rynek zbytu przyległy tysiącami kilometrów do naszej granicy.

W końcu jeszcze kilka cyfr z importu części zapasowych do maszyn. W roku 1923/24 przywieziono na rynek rosyjski towaru tego 2.108 tonn, zaś w następnym 1924/25 roku podniósł się import tegoż działu trzykrotnie do 6.071 tonn o wartości 13.777 rubli złotych. Na tem polu import niemiecki, angielski, a nawet Stanów Zjednoczonych Ameryki ustąpił miejsca przywozowi holenderskiemu. Zwiększa się również przywóz części zapasowych do maszyn ze Szwecji i Francji.

W Polsce, specjalizowany przemysł wyrobu części zapasowych do maszyn, stosunkowo słabo jest rozwinięty, zatem poza niektóremi tylko poszczególnemi artykułami, rynek rosyjski mniej mógłby nas bezpośrednio interesować.

Reasumując jednakże ogólne wywody nasze, stwierdzamy poraz wtóry, że do rozwiązania poruszonego zagadnienia grzesząc przysłowiowem „jakoś to będzie", gotowiśmy się zabrać szczerze do pracy, dopiero wtedy, gdy inni nas wyprzedzą. L. P.

Dział budowlany i drzewny

Postulaty przemysłu i handlu drzewnego.

Zważywszy przyczyny ciężkiego kryzysu, który przeżywa obecnie przemysł i handel drzewny kraju, jak również te środki zaradcze, które zdaniem Rady Naczelnej Związków Drzewnych są konieczne dla dania polskiemu przemysłowi drzewnemu możności — w pierwszej linji przetrwania tegoż kryzysu, a potem stworzenia normalnych warunków jego rozwoju — Rada Naczelna stawia jako postulaty zasadnicze i ogólne, bez przyjęcia których wszelkie wysiłki naprawy obecnych stosunków nie dadzą bezwątpienia żadnych konkretnych i pozytywnych rezultatów — cztery niżej wymienione postulaty.

1) Zdecydowana i twarda polityka Rządu w stosunku do własności prywatnej;

2) Uzgodnienie i ustalenie polityki Rządu w stosunku do przemysłu drzewnego i narzucenie tej polityki poszczególnym Ministerstwom, celem uniknięcia stale wyłaniających się rozbieżności;

3) Zasadnicze popieranie przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jako największego właściciela drzewostanów, przemysłu drzewnego polskiego, z zarzuceniem obecnego systemu, przy którym tak często **sprzedaje się drzewo z lasów państwowych w nieprzerobionym stanie — kupcom zagranicznym, dla tej tylko przyczyny, że nie opłacając wszystkich podatków, któremi jest obciążony przemysłowiec i kupiec polski, mogą dać trochę wyższą cenę;**

4) Umożliwienie przemysłowi drzewnemu i eksportowi korzystania z kredytów nisko procentowych dla wzmożenia i udoskonalenia przeróbki drzewa.

Anormalne położenie przemysłu drzewnego staje się widoczne przez porównanie stosunku ceny surowca do ceny gotowego produktu przed wojną — ze stosunkiem obecnym.

W okresie przedwojennym stosunek ten wynosił 1 : 2 i dawał przemysłowi normalne zarobki, jak również możność nietylko egzystencji, ale i dalszego rozwoju. Pomimo, że obecnie stosunek ten wynosi od 1/3 do 1/5 — przemysł walczy ciągle z niezmiernemi trudnościami i zaledwie wegetuje — zmniejszając swój stan posiadania. Trudności te leżą w zwiększonych znacznie kosztach produkcji, które przed wojną wynosiły ok. 50% ceny gotowego materjału, obecnie zaś norma ta została znacznie przekroczona. Przedewszystkiem robocizna, chociaż w złocie niższa od przedwojennej, ze względu na zmniejszoną wydajność jest jednak 1½ raza droższą. Pozatem podrażają ogromnie produkcję **świadczenia socjalne, dziesięciokrotnie wyższe niż przed wojną,** jak również niezmiernie wysoka stopa procentowa przy kredytach, któremi mogą rozporządzać drobni przemysłowcy. Stopa ta przy zwaloryzowanym kredycie dochodzi nieraz do 4—5% miesięcznie, obciążając przemysłowca drzewnego przez okres 10 - miesięczny normalnej przeróbki drzewa — odsetkami w wysokości od 40—50%.

Wreszcie jako jeden z zasadniczych momentów należy wspomnieć, że przemysł drzewny, mając eksportować około 2.000.000 m³ materjałów drzewnych rocznie, może to tylko uskutecznić w normalnych warunkach przy zbycie na rynku wewnętrznym około 10.000.000 m³ drzewa obrobionego.

W wyniku powyższego dalsze postulaty przemysłu drzewnego są następujące:

W stosunku do polityki ekonomicznej.

Spowodowanie normalnej rozbudowy, gdyż bez racjonalnej polityki w tym kierunku rynek wewnętrzny nie będzie w stanie konsumować normalnej produkcji drzewa i utrzymanie jej na poziomie słusznych zysków, których obecnie nie ma, nie da się uskutecznić.

W stosunku do polityki finansowej.

Utrzymanie złotego na jednolitym poziomie.

W stosunku do polityki podatkowej.

1) Zaliczenie przemysłowcom drzewnym daniny, wpłaconej przez nich dotychczas, na poczet podatku majątkowego i rozłożenia pozostałego podatku na okres od 6 do 9 lat.

2) Zmniejszenie przy wysokich dochodach skali procentowej podatku dochodowego, gdyż odbija się to ujemnie na rozwoju większych towarzystw. Natomiast pociągnięcie do świadczeń z tytułu podatku dochodowego drobnych płatników, którzy są obecnie z tego podatku zwolnieni.

3) Przy podatku obrotowym **zniesienie normy 1% od drzewa przeznaczonego dla tartaków** z jednoczesnem zmniejszeniem podatku od obrotu budulcem 2½—1%.

W stosunku do polityki ustawodawstwa społecznego.

1) Należy wyłączyć b. Kongresówkę z pod działania ustawy o obowiązującem ubezpieczaniu w Zakładzie Lwowskim, ze względu na to, że ustawy austrjackie, służące za podstawę do działalności Zakładu, nie zostały w trybie przewidzianym ogłoszone w Dzienniku Ustaw.

Monopol Zakładu Lwowskiego nawet na terytorjum Małopolski nie może być utrzymany, gdyż tylko swobodna konkurencja daje możność ustalenia stawek ubezpieczeniowych na normalnym poziomie.

2) Opłaty na rzecz funduszu bezrobocia nie powinny obciążać eksploatacyj leśnych, jako przedsiębiorstw sezonowych (przy tartakach obliczenie to pozostaje nadal).

3) Co dotyczy zmian koniecznych do wprowadzenia w Ustawie o Kasie Chorych, to zmiany te zostały całkowicie ujęte w projekcie Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów.

W stosunku do taryf kolejowych.

Rada Naczelna uznaje konieczność pewnych zmian w taryfach kolejowych i ze względu na budżet Ministerstwa Kolei nie oponuje zasadniczo przeciw podwyżce taryf eksportowych w projektowanej obecnie rozciągłości, tj. około 10 — 12% przy 300 km. ze stopniowem zmniejszaniem do 0% przy 800 km. Jednakże zastrzega się przeciwko wszelkim dalszym podwyżkom, którym eksport nie mógłby podołać.

Taryfy wewnętrzne i na dystansie **do 300 km. nie mogą być podniesione** w żadnym wypadku.

W stosunku do portu Gdańskiego.

Port Gdański, którego pojemność przeładunkowa dla drzewa wynosi 500 wagonów dziennie, winien mieć możność otrzymania tej ilości, która odpowiada normalnym warunkom eksportowym. O ile obecnie przy eksporcie zachodzą pewne trudności przeładunkowe, to winno nastąpić albo natychmiastowe udoskonalenie organizacji transportów kolejowych, albo też rozbudowa sieci kolejowej w Gdańsku i na stacjach węzłowych. —aw—

Umowa o eksploatację Białowieży.

Spółka angielska, która z powodu wadliwej gospodarki eksploatacyjnej w Puszczy Białowiezkiej, zalega od dłuższego czasu z regulacją rat za drzewo, znalazła się wobec groźby utracenia koncesji. — Spółka ta winna jest rządowi 70.000 £ tytułem pierwszej raty za eksploatację drzewa w roku bieżącym. Jednocześnie z braku kapitału spółka nie mogła wyeksploatować w roku ubiegłym całkowitego kontyngentu drzewa. Propozycje spółki, co

do wybudowania fabryki dykt klejonych w Białowieży pod warunkiem, że w razie, gdyby przedsiębiorstwo to dało straty, to rząd pokryje je z należności przypadającej od spółki za drzewo, została ostatecznie odrzucona przez ministerstwo rolnictwa, jako szkodliwa dla skarbu państwa. W tych warunkach czynniki rządowe uważają dalsze utrzymanie umowy ze spółką angielską za niemożliwe. Zaznaczyć należy, że należności na rzecz skarbu państwa są całkowicie zagwarantowane, a mianowicie: kaucją w sumie 500.000 funtów sterlingów i wartością opłaconego w swoim czasie, a nie wyrobionego przez spółkę drzewa, wartości 43.000 funtów sterlingów.

Zmniejszenie się ruchu budowlanego w Łodzi.

Ożywiony do niedawna ruch budowlany w Łodzi zahamowany został brakiem dostatecznych kredytów. Brak ten dotknął w pierwszym rzędzie budowle rozpoczęte, których właściciele lub przedsiębiercy nie posiadają dostatecznych kapitałów na ich wykończenie. Celem ożywienia ruchu budowlanego i uzyskania taniego kredytu dla tych wszystkich instytucyj i jednostek, których wysiłki związane są z budownictwem, podjęta została organizacja banku budowlanego w Łodzi. Zakres działalności banku będzie bardzo szeroki, przewidziane jest bowiem nietylko zasilenie kredytem nowo powstających budowli, lecz również dla realizacji remontu domów.

Drzewo budowlane.

Pewna firma ze Smyrny interesuje się importem z Polski drzewa budowlanego. Bliższy adres udzieli Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Głogowska 42.

Okucie do drzwi.

Inżynier Polak z Charbinu poszukuje dostawy z Polski okuć żelaznych do drzwi i okien oraz zamków do drzwi. Prosi o nadesłanie cenników i katalogów na te wyroby z opisem, rysunkami, ewentualnie fotografjami. Cenniki są pożądane w językach: polskim, rosyjskim, niemieckim i angielskim, ewent. w innych. Ceny mogą być podane fob Gdańsk, lub Hamburg, lub o ile można fob Dajreu. Zapytania skierować do Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego, Głogowska 42.

Z rynku materjałów budowlanych i drzewa

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 16. 6. (A. W.). Na rynku artykułów budowlanych największe zainteresowanie panuje dla papy i carbolineum, inne artykuły w zaniedbaniu. Sądząc z ilości zamówień, ruch budowlany w roku bieżącym zawiódł oczekiwania sprzedających. Not. za kg brutto za netto z opakow. fr. fabryka: gudronit izolacyjny 0.85 zł, gudronit-płyn Nr. 2—1.15 zł, Nr. 3—1.55 zł, carbolineum 0.45 zł, lakier gudronit zależnie od koloru 1.35—0.95 zł, emulsja gudronitowa 2.90 zł, papa za rolkę 1×7 metra Nr. 1/0 — 4.15 zł, 2/0 — 4.80 zł, 3/0 — 6.60 zł, 4/0 — 8 zł, 5/0 — 9.50 zł, Nr. 6/0 — 11.20 zł, tektura smołowcowa izolacyjna do obijania ścian i t. p. 1×14 metra za rolkę Nr. 1 — 7.40, Nr. 2 — 8.50, Nr. 3 — 11.50, Nr. 4 — 14.10, Nr. 5 — 16.2 5,Nr. 6 — 19.15 zł.

DRZEWO.

Bydgoszcz, 16. 6. (A. W.). Urzędowa Cedula Giełdy Drzewnej w Bydgoszczy z dnia 10 czerwca r. b. płacono za 1 m^3 w nawiasach żądano: Sosn. bale angielskie u/s. IV klasa za std. 438.85 — 341.30 zł. Świerkowe bale ang. za std. 455.90 zl. Sleepry 50/30/20 15.25 zł., za szt., wszystko fr. wagon Gdańsk za sztukę, Kloce jesionowe dług. przec. 6 m. przec. średn. 30 cm. (109.70 zl.) franco wagon gran. pol.—n. lub Gdańsk, Deski i brusy dęb. tarcia 1922/3 luzem, grub. 32, 52, 80 mm. przec. szer. 28 cm. p. dl. 3,5 m. (146.30 zł.) franco wagon st. załad. na Wołyniu. Deski i brusy dębowe grub. 27, 40, 50, 80 mm. dlug. od 3 m. wzwyż szer. od 20 cm. wzwyż luzem (170.— zł) franco wagon st. zalad. Dobromil (Małopolska). Sosnowe deski obrzynane II kl. grub. 33, 40, 50 mm. dl. 4 — 6 m. (95.— zł) franco wagon Gdańsk, Sosnowy materjał tarty, blokowy, 80% I kl., bez III kl. grub. 20, 26, 42, 50, 65 mm. czysty suchy, (158.45 zł) franco wagon granica. Sosnowe boczne deski bez sęka, luzem, grub. 13, 20, 26, 30 mm, czyste suche (170.65 zł) jak wyżej. Sosnowe dłużyce średn. w czubie od 22 cm., dług. przec. 14/15 m., wodne z Małopolski (43.90 zł) franco tratwa Gdańsk. W poszukiwaniu: Bale angielskie, francuskie, belgijskie. Sosn. slupy telegraficzne. Sosnowe kopalniaki. Kloce olchy wodnej średn. w czubie od 24/25 cm., bez sęka i rdzenia, zupełnie proste. Belki dębowe ciosane, przec. 40 × 40 cm., Ia towar paryski. W zaofiarowaniu: Sosn. dłużyce na wodzie, z Małopolski.

Z rynku metalowego i węgla

METALE.

Warszawa, 16. 6. (A. W.). Zainteresowanie surówką „Stąporków" cokolwiek większe na rynku niż surówką „Częstochowa", surówka zagraniczna ze względu na regulację w walutach obcych cieszy się niewielkim popytem. Notowano za tonnę: surówkę „Stąporków" loco huta oraz marki Częstochowa fr. st. załad. w jednej cenie: Nr. 0 — 210 zł., Nr. 1 — 200 zł., Nr. 2 — 190 zł., Nr. 3 — 180 zł., Witkowicka fr. st. załad. wraz z cłem 258 zł.

Warszawa, 16. 6. (A. W.). Odlewy żelazne surowe dla Warszawy 0.60—0.68 zł. za kg. loco fabryka, zależnie od fasonu i rozmiaru.

Warszawa, 16. 6. (A. W.). Dom Handlowy **A. Gepner,** Warszawa, Grzybowska 27, podaje obecne ceny orjentacyjne półwyrobów metalowych na rynku warszawskim w złotych za 1 kg: blacha miedziana — cena zasadnicza 5.20, drut oraz pręty miedziane — cena zasadnicza — 6.20, blacha mosiężna 5.00, drut mosiężny 5.70, pręty mosiężne 4.70.

Warszawa, 16. 6. (A. W.). Blacha cynkowa w partjach ponad 30 tonn Ł 40.7.6, w partjach poniżej 30 tonn Ł 40.17.6 za tonnę. Tendencja mocna.

Nowy-Bytom, 16. 6. (A. W.). Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Józef Wdowiński w Warszawie) cena za tonnę 200 zł, loco stacja Nowy-Bytom.

Berlin, 16. 8. (A. W.). Urz. not. w R. M. za 50 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 132¾, miedź rafinada 99—99,3% 1.19 — 1.20, — Standart 1.16½ — 1.17½, oryginalny surowy cynk hutniczy (w woln. obr.) 0.68 — 0.68½, cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 0.60 — 0.61, oryginal. aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 2.35 — 2.40, dtt w sztabach walcow. i ciągnion. 2.40 — 2.45, nikiel czysty 98—99% 3.40 — 3.50, antymon Regulus 1.05 — 1.10.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 16. 6. (A. W.). Srebro ca 0.900 w sztabach 90 — 91, złoto w woln. obrot. 2.79 — 2.82, platyna w woln. obrot. 12½ — 13.

WĘGIEL I PRZETWORY.

Lublin, 16. 6. (A. W.). Gazownia miejska notuje: koks gruby za tonnę zł 48. Ceny za 100 kg.: smoła 22, siarczan amonu 38. Zapotrzebowanie bardzo duże. Tendencja utrzymana.

Dzierżawy, zastępstwa, personał, sprzedaże itd.

Państwowa

Wytwórnia Broni w Radomiu, poszukuje fachowców z długoletnią praktyką: tokarzy na roboty precyzyjne, szlifierzy na szlifowanie wałków i narzędzi, ślusarzy na szablony i sprawdziany, hartowników na stal narzędziową. Oferty z podaniem życiorysu i odpisami świadectw należy składać pod adresem PAŃSTWOWEJ WYTWÓRNI BRONI w RADOMIU. 537

DO SKŁADU ŻELAZA jest kompletne urządzenie jak regały, stoły, kasa, wszystko jak nowe bardzo tanio zaraz na sprzedaż 2791
Zgłoszenia:
HURT. PORCELANY - POZNAŃ, Stary Rynek 79.

Sprzedam tanio:

1 parę niemieckich kamieni śrutowniczych
120 × 30 cm.
1 KAMIEŃ SPODNI DO ŚRUTOWNIKA
130 × 30 cm.
1 KRAJARKĘ PIEKARSKĄ
prawie nową,
1 MOTOR BENZOLOWY „DEUTZA"
leżący, zdolny do pracy — dobrze utrzymany. O. LUECK, NOJEWO, pow. Szamotuły. 693

Fabryka maszyn rolniczych kompletnie urządzona z lejarnią korzystnie do wynajęcia oraz **UBIKACJE** składowe lub fabryczne z bocznicą. Biuro dawn. „Agrarji" Poznań, Składowa 4. 2783

DOM. BUSZEWO p. Lubosin, pow. Szamotuły
sprzeda za cenę przystępną
1 motor spalinowy
55 H. P, wyjęty z pługa motorowego „Stocke"
— ewentl. tenże pług motorowy w całości — 2794

Pompa transmisyjna

filarowa, 600 wiader na godzinę, jest okazyjnie do sprzedania. Wiadomość: WARSZAWA, Młynarska 10, lub tel. 269-14, ROSIKOŃ. 533

Koła pasowe żeliwne
1 szt. 1660 x 135 m/m x 60 m/m
1 szt. 1500 x 200 m/m x 65 m/m
odda tanio 2799
Fabryka Maszyn - F. Kujawski, Toruń

Trzywalcówki, młynki,

prasy, mieszadła, irysówki, gotowe — tanio. WARSZAWA, Puławska 14; Kobyłecki.. 520

Szewckie i krawieckie maszyny

sprzedamy okazyjnie. WARSZAWA, Nalewki 2a; WOJSKOWE ZJEDNOCZENIE. 522

Kompletnie urządzona
fabryka guzików galalitowych
w wynajętym objekcie zmontowana z powodu wyjazdu okazyjnie do sprzedania 2803
Zgłoszenia pod: KERATIT w KOŁOMYJI.

Motocykl „Indjan Standard"

z wózkiem, sprzedam. WARSZAWA, Nowy Świat nr. 49, mieszk. 30. 534

Motor 3 konny naftowy

w komplecie, rezerwoar na wodę, 2 koła zamachowe, rury itp., w dobrym stanie, sprzedam; zł. 1000,— PĘPKIEWICZ, RAWA MAZ. 534

Dwie tokarnie drewniane

z rozpędowemi kołami żelaznemi, do sprzedania. WARSZAWA; tel. 198-37. 535

Motor elektryczny

(dynamo), 30 P. S., fabrykat firmy Siemens-Schukert-Werke M. G. M. 194, 220 Volt, 118 Amp., 850 obrotów, dobrze utrzymany, za cenę przystępną do oddania.
Oferty uprasza się do Administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 2809.

Dychtmaszyna obrabiarka

do drzewa, szeroka na 700 cal., firmy Kilchner, nowa do sprzedania. Wiadomość: WARSZAWA, ul. Solec 35—40. 536

Parowy komplet młocarniany

angielski, 8-konny, mało używany, gotowy do pracy, odprzedam. WARSZAWA, Biała 8—30. 537

Borbank

średnica tarczy 1700 mm., typ ciężki, w doskonałym stanie; tokarnia pociągowa 5-metrowa, walcownia 1500 mm., okazyjnie do sprzedania. WARSZAWA, ul. Ossolińskich 8, mieszk. 16; tel. 266-51. 538

LOKOMOBILE

sprzedamy, 3 sztuki, w dobrym stanie. WARSZAWA; tel. nr. 94-27. 542

Lokomobila 25 K.

mało używana, tanio do sprzedania. WARSZAWA, Leszno nr. 114; TOMCZAK. 239

Łańcuchy do motocyklu

Harley Davidson już nadeszły. WARSZAWA, ul. Świętokrzyska 2, I. piętro; Tel. 144-03. 541

Mamy na sprzedaż:
maszyny obrabiarki żelaza i drzewa
wszelkiego rodzaju, **motory elektryczne** o różnej sile, **wysoko-wartościową stal** do narzędzi.
Na żądanie służymy interesentom **katalogami i spisami.**
Zakłady Przemysłowe S-ka Akc.
(Industrie-Werke A. G.)
GDAŃSK - (DANZIG)
Reitergasse 13/15. 2797

Wywrotki

do toru 750 m/m o pojemności 1 m³ i do toru 500 m/m o pojemności 1/2 m³ do sprzedania. Wiadomość: 2801

Bydgoszcz, Sobieskiego 10a, inż. Stefan Ciszewski.

WIELKA OKAZJA!

Po **bardzo niskich cenach** do sprzedania: **12 wywrotek metrowych, ½ metr. i ³/₄ metr., 30 koszy ³/₄ metr.**, oraz większa ilość **kółek dwufryzowych** wysokości 300, także **maźnice** używane. Wiadomość: **WARSZAWA, ul. Gęsia 8; SCHOENBERG. Tel. nr. 206-71 i 414-71.** 531

Piła taśmowa

700 mm., frezownia, piec parowy i kilka ławek stolarskich, tanio na sprzedaż. **JAN SILSKI, BYDGOSZCZ, Cicha 8.** 523

2 LOKOMOBILE 20 i 12 koni

2 motory benzynowe po 10 koni, **2 uniwersalne frezarki** do żelaza, **2 młoty sprężynowe**, prawie nowe, sprzeda korzystnie: **Inż. KLOTZ, BYDGOSZCZ, Grodzka 30. Tel. 1545.** 524

Motorówkę z kajutą

dziesięcio - osobową 35 HP. kilową sprzedam okazyjnie; 4500 zł. **WARSZAWA, Mazowiecka 11; KOPIĆ.** 525

Kasa amerykańska kontrolna

motorowa na 6 kelnerów, oraz **Weka frażetowa** na 12 miejsc, dla ochłodzenia wszelkich napoi, do sprzedania. **BYDGOSZCZ, ul. Śniadeckich 25, II. ptr., na lewo.** 526

Motor ropny 10 HP

stojący, firmy „Linzer Schiffswerft" i **dynamo 220 Volt 4.8 Amp.** okazyjnie do sprzedania. 2804

Zgłoszenia pod: „Keratit" w Kołomyji.

Licznik

„Argo", do sprzedania. **WARSZAWA, Mokotowska 71.** 540

Motorek przyczepny do łódki

1½ HP. w zupełnie dobrym stanie do odstąpienia po wypróbowaniu. Cena 400,— zł. Obejrzeć można w **KOMENDZIE OBOZU SZKOLNEGO w ZEGRZU.** 530

MOTOCYKL „INDJAN PRINZ"

prawie nowy, 3½ K. siły, z powodu nagłego wyjazdu, bardzo korzystnie do sprzedania za gotówkę. Łask. zgłoszenia: **Restauracja Dworcowa, BARCIN, pow. Szubin .** 528

Motorek dwutaktowy do roweru

dubeltówkę kal. 12 klakson na 12 volt, sprzedam. **POZNAŃ, Piekary 20-21.** 529

500 ton szyn kolejki polowej

o profilu 65, 70, 80, używanych, ale dobrze utrzymanych po cenach wyjątkowo niskich, sprzeda: **Bydgoski Handel Żelaza,** właśc. **MAKS SEELIG, BYDGOSZCZ, Długa 36.** 542

Dobrze utrzymaną prawie nową

Wiązarkę zbożową

(snopkową), dobrze utrzymaną — prawie nową, sprzeda: **FRANCISZEK BURDICK, SILNO, pow. Chojnice.** 543

Motory elektryczne

4 PS., 440, oraz 1½—5 i 15 PS., prąd zmienny, okazyjnie sprzeda: **„FRANPOL", POZNAŃ, Grobla 27.** 510

Maszynę do wyrobu dachówek cementowych

i 450 **podkładów,** sprzedam. — **H. JURKIEWICZ, NOWY TARG.** 507

Kaszarnia kompletna

perłowiec automatyczny 1000 × 620, **łuszczarka, sortownica** 4-działowa, **jagielnik, młynek Szmeja, głowy i stopy.** Oprócz tego: **cylinder pogniótkowy,** długość 1.67 m, **cylinder zwyczajny,** długość 2.80 m, **cylinder duży,** długość 3.37 m. Wszystko **nowe,** nieużywane, **sprzedamy korzystnie.** Zgłoszenia do **Biura Ogłoszeń „PAR" w POZNANIU, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 23.21.** 501

Zapasowe części

do żniwiarek i kosiarek Dering Cormik Albion Walter Wood po cenach zdumiewająco niskich poleca 2805

JÓZEF RYTLEWSKI, Świecie n. W. tel. 38, skład maszyn i warsztat reparacyjny

MOTORY

1 benzynowy, przewoźny, nowy, 6-konny; **1 benzynowy, mało używany, przewoźny,** 7-konny, skombinowany z cyrkularka i rębałką; **1 benzynowy, stabilny,** 5-konny, nowy; **1 ropny,** 6-konny, stabilny, nowy, dostarcza na dogodnych warunkach: **A. ROMER, KRAKÓW, pl. Matejki l. 5.** 503

Motocykl angielski „Triumph"

sportowy z 3 biegami, elektrycznem oświetleniem i częściami **zapasowemi** sprzedam na **bardzo dogodnych warunkach spłaty** przy odpowiedniej gwarancji. Oglądać można w firmie **AUTOGEN, SZCZEPECKI, POZNAŃ, Fr. Ratajczaka 31.** 504

Okazja! Tanio!

1 ciężarówkę Fordowską 1 omnibus Fordowski

sprzeda **„AUTO", Sp. z ogr. odp., SOSNOWIEC, Piłsudskiego nr. 8. Tel. 3-57.** — Wielki wybór Fordowskich części stale na składzie. 505

SAMOCHODY

samochód „Benz" 14/35 koni, nowoczesny luksusowy, odkryty, używany, lecz w doskonałym stanie oraz **samochód „Aga"** 8/24 koni, **kareta,** nowoczesny, używany, lecz w doskonałym stanie do sprzedania. Wiadomość: **Biuro Techniczne „GRAFIKA", u.. Sienkiewicza 14, w WARSZAWIE; tel. 140-09.** 506

SAMOCHODY OSOBOWE

ciężarowe, podwozia, opony na spłaty do sprzedania. **JERRY, KRAKÓW, Florjańska 28, I. p.** 508

Motocykl angielski

4 i pół konny, z biegami, starterem, kompletny do jazdy, sprzedam za 800 zł. **PIASECKI, POZNAŃ, ul. Skryta 13, I. w podwórzu.** 509

Narzędzia kowalskie

na 2 ognie korzystnie na sprzedaż (także pojedyńczo), **TOMKIEWICZ, POZNAŃ, Małe Garbary 7.** 511

Warsztat ślusarsko - mechaniczny

kompletny z tokarnią, motorem i narzędziami itp. za 650 dol. do sprzedania. Wiadomość: **LASKOWSKI KAROL, KROSNO.** 512

Sikawki ogniowe

zagranicznego wyrobu na 2 kołach, sprzeda korzystnie: **ARNOLD FELD, TARNÓW, ul. Krakowska 22.** 514

Motorówkę

najnowszego typu — cena 200 dolarów, sprzedam. Na życzenie służę fotografją i bliższemi informacjami. **TORUŃ, ul. Mickiewicza 112, I lewo.** 548

Sprzedam:

1 basen (zbiornik) **wodny,** pojemn. 1000 ltr., okrągły — 125 zł. **1 basen** (zbiornik) **wodny,** pojemn. 3000 ltr., kanciasty — 250 zł. Oba baseny są zrobione z mocnej, zdrowej blachy. **„SIGNIA", POZNAŃ, Mickiewicza 36. Tel. 63-37.** 547

MOTOCYKL „WANDERER"

4 PS. w dobrym stanie, zaraz do sprzedania. Zgłosz.: **BŁAŻYŃSKI, Szubin — fotograf.** 527

KUPNA

Przetargi i licytacje

— **Przetarg na sprzedaż łomu żelaznego.** I Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłasza przetarg publiczny na sprzedaż łomu (odpadków) żelaznego, znajdującego się w oddziałach wojskowych we wszystkich garnizonach DOK. I. a głównie w Warszawie, Modlinie, Dęblinie, Przasnyszu, Zambrowie, Gatrów-Komorowie, Górze Kalwarji, Nowym Dworze i Kazuniu. Oferta winna zawierać cenę za 1.000 klg. łomu 1) żelaznego lanego; 2) kutego; 3) stalowego; 4) starej blachy żelaznej i drutu żel. Do oferty należy dołączyć kwit Kasy Skarbowej na złożone wadjum w kwocie 100 (sto) złotych. Oferować można łącznie na wszystkie garnizony i rodzaje łomu, jakoteż na poszczególne garnizony i poszczególne rodzaje łomu. Cena wywoławcza 1000 kg. łomu wynosi: 1) żelaznego lanego 90 zł, 2) żelaznego kutego 60 zł, 3) stalowego 70 zł, 4) starej blachy żel. i drutu żelaznego 20 zł. Szefostwo Budownictwa zastrzega sobie prawo wyboru ofert na poszczególne garnizony i poszczególne rodzaje łomu. Oferty należy złożyć w zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta na kupno łomu metalowego" w kancelarji szefostwa Bud. O. K. I. pałac Mostowskich, ul. Przejazd 15, do godz. 12-ej, **dnia 3 lipca 1926 r.**, w którym to dniu i godzinie nastąpi rozprawa ofertowa.

— **Sprzedaż różnych odpadków.** Centralny Zarząd Wytwórni wojskowych (Warszawa, Powązki, ul. Duchnicka nr. 3) ogłasza nieograniczony przetarg publiczny na sprzedaż niżej podanych odpadków w ilości, jak się okaże: I. W Państwowej Wytwórni Prochu w Zagożdzonie. 1) odpadków żelaznych walcowanych około 40.000 kg.; 2) odpadków żelaznych lanych około 3.000 kg. (50 proc. ruszty przepalone); 3) odpadków stalowych około 700 kg. II. W Państwowej Wytwórni Broni w Radomiu: 1) odpadków żelaznych kutych około 50.000 kg.; 2) wiórów żeliwnych i stalowych z pod tokarek i wiertarek — około 30.000 kg.; 3) odpadków żelaznych z pod sztanc — około 40.000 kg.; 4) łomu żeliwnego drobnego około 10.000 kg.; 5) łomu żeliwnego większego (szaboty) około 50.000 kg. III. W Państwowej Fabryce Karabinów w Warszawie, ul. Dworska Nr. 29. 1) łomu bronzowego (Stahlbronze) 10 szt., wagi około 35.000 kg.; 2) odpadków żelaznych (otoczek) około 30.000 kg. Powyższe odpadki i łom maszynowy są do obejrzenia w odnośnych Wytwórniach od dnia 15 czerwca 1926 r. Oferty winny być złożone w Dyrekcji Państwowej Fabryki Karabinów w stanie opieczętowanym z napisem „Do przetargu dnia 9 lipca 1926 r." do godz. 12-ej **dn. 5 lipca 1926 r.** Przetarg odbędzie się w Państw. Fabryce Karabinów w dn. 9 lipca 26 r. o g. 12-ej.

Inż. Józef Ziemba i S-ka w Chrzanowie (Małopol.)

Fabryka Maszyn i Form do wyrobów cement.-betonowych.

Z wyrazem pełnego zadowolenia przychodzi nam zaznaczyć, że i w dziale budowy maszyn, produkcja nasza krajowa powolnie wprawdzie, lecz stale robi postępy. I tak sfery nasze przemysłowe ceramiki, ceglarstwa i produkcji pokrewnych nie są już dziś zdane wyłącznie na maszyny typu obcokrajowego, gdyż jedyna zdaje się w kraju fabryka maszyn i form do wyrobów cementowo-betonowych w Małopolsce wytwarza i zaleca maszyny do dachówek, podkładki sztancowane, formy do rur betonowych, krawężników, schodów itd. Wytwórnią tą jest fabryka firmy **Inż. Józefa Ziemba i Ska w Chrzanowie** (Małopolska), która we wskazanym kierunku się specjalizując, dostarcza narzędzia i fabrykaty najnowszego typu, a które w stosunku do wytworów zagranicznych są mimo to znacznie tańszemi. Polską i rzetelną tę placówkę polecamy uwadze i poparciu sfer interesowanych i czytelników naszych.

Zapytania, nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesentom odpowiadamy listownie często po kilka razy.

Nr. 1061. Uprasza się o podanie adresu fabryki, wyrabiającej pługi, parniki „Ventzke'go" oraz inne parniki.

Nr. 1181. Kto może dostarczyć w większych ilościach (do 20 tonn) opiłek stalowych i żelaznych do 6 mm. średnicy.

Nr. 1282. Czy istnieje w Polsce fabryka szczotek drucianych.

Nr. 1410. Prosimy o wskazanie adresu firm względnie wytwórców wyrabiających następujące artykuły: 1) podkładki sprężynowe (Sprengringe), 2) splinty.

Nr. 1412. Prosimy wskazać adresy wytwórców wyrabiających linki stalowe od 1—5 mm. grube.

Nr. 1413. Uprasza się o wskazanie adresu wytwórców względnie zastępców fabryk wyrabiających linki spiralne o średnicy 6—7 mm. używanych do zapędu liczników chyżowych samochodów.

Nr. 1418 b. Które fabryki wyrabiają blaszane sygnatury.

Nr. 1421. Prosimy o podanie adresu fabryki krajowej, wyrabiającej kosy i sierpy zębne? (Zahnsicheln).

Nr. 1430. Prosimy o podanie adresu firmy wyrabiającej palniki do lamp naftowych.

Nr. 1437. Która firma dostarczyć może katalog ilustrowany wyrobów artystyczno-ślusarskich?

Nr. 1439. Prosimy o podanie dokładnego adresu pierwszej w Polsce fabryki wiór stalowych do podłóg marki „Jasne Słońce"?

Nr. 1451. Gdzie można nabyć lakier wzgl. farbę, czy emalię do pieców kaflowych, odporną na gorąco.

Nr. 1458. Prosimy o podanie firmy dostarczającej blaszane puszki różnego koloru.

Nr. 1465. Uprasza się o podanie adresu firmy, dostarczającej broszki z kamieniami i imitacją brylantów.

Bardzo pożyteczna księga handlowa

2807

KSIĘGA „RACHUNEK KOSZTÓW HANDLOWYCH"

wykazująca wydatki z poszczególnych tytułów.

Proszono nas o umieszczenie następującej notatki:

P. T. Instytucjom finansowym, przemysłowym, handlowym i spółdzielniom podajemy do wiadomości, że już dawno odczuwano brak księgi **„R-ku kosztów handlowych"**, z gotowym nadrukiem poszczególnych tytułów wydatków, a która została obecnie opracowaną i wydaną przez fachowca i dostosowaną tak do celów bilansowych, jak i kontroli zarządów, właścicieli przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, jak nie mniej do celów wymiarowo - podatkowych.

Jestto zatem księga pomocnicza, dająca w każdej chwili na pierwszy rzut oka pogląd na wydatki handlowe w poszczególnych tytułach.

Księga ta jest foljowana, obejmuje 200 foljo po 30 pozycyj, oprawiona w płótno z złotym napisem, o wymiarze 26 × 41 cm., druk wykonany na gładkim i trwałym papierze.

Cena jednej księgi wynosi zł. 18, z przesyłką pocztową — za zaliczką lub poprzedniem nadesłaniem należytości — zł. 20.50. Do nabycia tylko u nakładcy: **Stanisław Sauszek, Poznań, ul. Romana Szymańskiego nr. 1, parter.**

Ze swej strony dodamy, że opracowana księga przez p. S. ułatwia w wysokim stopniu przekonanie się w każdej chwili o wysokości wydatków — za dany okres — z poszczególnych tytułów, np. zapłaconych podatków, procentów, pensji, reklamy, kosztów podróży, itp. — kilkadziesiąt rozmaitych tytułów — i może być prowadzoną przez każdego — bez specjalnych wiadomości buchalteryjnych.

Ponieważ dotąd nie było podobnej księgi, a o kosztach handlowych dowiadywaliśmy się tylko w **sumie ogólnej**, a przedsiębiorstwa prowadzące podobną specyfikację, muszą nagłówki odnośnych tytułów każdorazowo wypisywać, uważamy, że księgą tą powinne zainteresować się wszystkie przedsiębiorstwa a w szczególności P. T. Kupcy i Przemysłowcy.